

ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης της Λετονίας για την περίοδο 2009-2012

(2010/C 142/04)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 3,

τη σύσταση της Επιτροπής,

Έπειτα από διαβουλεύσεις με την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΓΝΩΜΗ:

- (1) Στις 26 Απριλίου 2010 το Συμβούλιο εξέτασε το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης της Λετονίας, που καλύπτει την περίοδο 2009-2012.
- (2) Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση ενέτεινε τον κλονισμό από τον τερματισμό της άνησης του δανεισμού και των τιμών των κατοικιών που είχε σημειωθεί στη Λετονία, και οδήγησε σε περαιτέρω πιστωτική στενότητα και σε αυστηρότερους όρους χορήγησης δανείων. Η συνακόλουθη συρρίκνωση στις εξαγωγικές αγορές έπληξε τον τομέα των εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών. Επιπλέον, η υποτίμηση των νομισμάτων ορισμένων σημαντικών εμπορικών εταίρων επιδείνωσε τις απώλειες ανταγωνιστικότητας των προηγούμενων ετών.

Από τον Οκτώβριο του 2008 και έπειτα, οι χρηματοπιστωτικές αγορές και ο τραπεζικός τομέας της Λετονίας υπέστησαν σημαντικές πιέσεις. Το γεγονός αυτό ώθησε τις λετονικές αρχές να αναζητήσουν διεθνή χρηματοδοτική συνδρομή, την οποία έλαβαν στα τέλη του 2008 ⁽²⁾ υπό τον όρο να εμφανίσουν σημαντική δημοσιονομική εξυγίανση και να προχωρήσουν σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και σε μεταρρυθμίσεις του δημοσιονομικού συστήματος. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη την πολύ μεγαλύτερη από την αναμενόμενη επιδείνωση των οικονομικών και δημοσιονομικών συνθηκών κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009, η κυβέρνηση εφάρμοσε πρόσθετα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης, τα οποία στηρίζονταν εν μέρει στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Οι προαναφερθείσες εξελίξεις οδήγησαν το Συμβούλιο να αποφανθεί στις 7 Ιουλίου 2009 για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στη Λετονία και να προχωρήσει σε σύσταση διόρθωσης αυτού του ελλείμματος έως το 2012 σύμφωνα με το άρθρο 104 παράγραφος 7 της ΣΕΚ. Στο δεύτερο εξάμηνο του 2009, ο τομέας της οικονομίας που προσανατολίζεται στις εξαγωγές σταθεροποιήθηκε και άρχισε να εμφανίζει κάποια πρώτα σημά-

δια ανάκαμψης. Ωστόσο, η πτώση του τομέα της εγχώριας ζήτησης παρέμεινε πολύ ισχυρή, κυρίως λόγω της σημαντικής επιδείνωσης στην αγορά εργασίας και της αρνητικής ανάπτυξης του τομέα των πιστώσεων. Εντούτοις, οι εκταμιεύσεις της διεθνούς χρηματοδοτικής συνδρομής, η αυστηρή εφαρμογή του προϋπολογισμού του 2009 και η επιτυχή έγκριση του προϋπολογισμού του 2010 με νέα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης συνέβαλαν στη σταθεροποίηση της εμπιστοσύνης και βελτίωσαν την ψυχολογία της αγοράς έναντι της Λετονίας. Βασική πρόκληση για την οικονομική πολιτική παραμένει η οικονομική σταθεροποίηση και η επιστροφή σε μια καλά δομημένη διαδικασία εξάλειψης της οικονομικής υστέρησης. Η οικονομική σταθεροποίηση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εδραίωση μακροπρόθεσμων προσδοκιών για τις οποίες η εφαρμογή της προγραμματισμένης δημοσιονομικής εξυγίανσης είναι κείριας σημασίας. Η οικονομική σταθεροποίηση εξαρτάται άμεσα και από τη λήψη διαρθρωτικά υγιών και κοινωνικά δίκαιων δημοσιονομικών μέτρων καθώς επίσης και από την πρόοδο που συντελείται στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της οικονομίας στον τομέα των εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών. Με γνώμονα τη σημαντική επιδείνωση της εξωτερικής ανταγωνιστικότητας κατά την περίοδο άνησης της οικονομίας, φαίνεται πως υπάρχει περαιτέρω ανάγκη για προσαρμογή των εγχώριων τιμών και βελτίωση της παραγωγικότητας. Η χρήση των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση του τομέα των εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών και να αμβλύνει την ύφεση.

Η κατακόρυφη υποχώρηση της εγχώριας ζήτησης και το άνοιγμα του αναξιοποίητου παραγωγικού δυναμικού συνέβαλαν στην άμβλυνση των υφιστάμενων ανισορροπιών, περιορίζοντας τον πληθωρισμό και εξαλείφοντας το εξωτερικό έλλειμμα, κυρίως μέσω της κατάρρευσης των εισαγωγών. Το 2009, το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών, το οποίο υπήρξε έντονα αρνητικό κατά την περίοδο άνησης της οικονομίας και το οποίο λάμβανε χρηματοδότηση από εισαγωγές κεφαλαίων που συνδέονταν με τον τραπεζικό τομέα, οδηγώντας σε ραγδαία αύξηση των καθαρών εξωτερικών υποχρεώσεων, άγγιξε εκτιμώμενο πλεόνασμα άνω του 8 % του ΑΕΠ και προβλέπεται ότι αυτή η σημαντική πλεονασματική θέση θα διατηρηθεί κατά την προγραμματική περίοδο.

- (3) Μολονότι η παρατηρούμενη μείωση του πραγματικού ΑΕΠ στο πλαίσιο της κρίσης είναι σε μεγάλο βαθμό κυκλικού χαρακτήρα, το επίπεδο της δυνητικής παραγωγής επηρεάστηκε επίσης αρνητικά. Επιπλέον, η κρίση μπορεί να επηρεάσει και τη δυνητική ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα λόγω χαμηλότερων επενδύσεων, πιστοδοτικών περιορισμών και ανόδου της διαρθρωτικής ανεργίας. Πέραν αυτού, ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης θα επιτείνει τις αρνητικές επιπτώσεις που θα έχει η δημογραφική γήρανση στη δυνητική παραγωγή και στη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Στη βάση αυτή, είναι σημαντικό να επιταχυνθεί ο ρυθμός των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με σκοπό τη στήριξη της δυνητικής ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, για τη Λετονία είναι σημαντικό να επιταχυνθεί η εφαρμογή εκτενών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους τομείς της δημοσιονομικής και της δημόσιας διαχείρισης, να υπάρξει αύξηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων ως μέρος των προσπαθειών τόνωσης της παραγωγικότητας και να γίνει αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ.

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1. Τα έγγραφα που αναφέρονται στο παρόν κείμενο διατίθενται στην εξής διεύθυνση: http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/index_en.htm

⁽²⁾ Η δέση οικονομικής στήριξης ύψους έως 7,5 δισ. ευρώ χρηματοδοτείται από κοινό από την ΕΕ, το ΔΝΤ, την Παγκόσμια Τράπεζα, την ΕΤΑΑ, τις σκανδιναβικές χώρες, την Τσεχική Δημοκρατία, την Εσθονία και την Πολωνία και παρέχεται στη Λετονία σε πολλές δόσεις έως τα τέλη του 2011, με καταβολή στην αρχή της κάθε περιόδου.

- (4) Οι μακροοικονομικές παραδοχές του προγράμματος προβλέπουν ότι έπειτα από μια εξαιρετικά έντονη, όπως εκτιμάται, πτώση της παραγωγής της τάξεως του 18 % το 2009, το πραγματικό ΑΕΠ θα μειωθεί περαιτέρω κατά 4,0 % το 2010 πριν αυξηθεί κατά 2,0 % το 2011 και κατά 3,8 % το 2012. Η αναμενόμενη μετάβαση στη θετική ανάπτυξη ορίζεται κυρίως από τις εξωτερικές συναλλαγές και λιγότερο από τις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, με την ιδιωτική κατανάλωση και τη συνολική εγχώρια ζήτηση να καταγράφουν σημαντική αύξηση μόνο κατά τα τέλη της προγραμματικής περιόδου. Αν αξιολογηθεί με βάση τις διαθέσιμες επί του παρόντος πληροφορίες⁽¹⁾, το σενάριο αυτό φαίνεται εύλογο, ωστόσο η αβεβαιότητα διατηρείται σε υψηλά επίπεδα λόγω της σφαιρότητας της ύφεσης.

Οι προβλέψεις του προγράμματος για σημαντικό αποπληθωρισμό μέσα στο 2010 είναι ρεαλιστικές, ωστόσο ο βαθμός του συνεχιζόμενου αποπληθωρισμού που προβλέπεται για το 2011 ενδέχεται να υποτιμά τον ρυθμό επιστροφής στη σταθερότητα των τιμών. Το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών αναμένεται ότι θα διατηρηθεί σε σημαντική πλεονασματική θέση κατά την προγραμματική περίοδο, κάτι το οποίο μοιάζει εύλογο σε γενικές γραμμές, παρ' όλο που το μέγεθος των αναμενόμενων πλεονασμάτων φαίνεται να είναι υψηλό. Οι παραδοχές του προγράμματος σχετικά με τις νομισματικές και συναλλαγματικές ισοτιμίες συνάδουν με το μακροοικονομικό σενάριο.

- (5) Το πρόγραμμα εκτιμά ότι το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης για το 2009 θα ανέλθει σε 10,0 % του ΑΕΠ. Η σημαντική χειροτέρευση, σε σχέση με το ύψους 4,1 % του ΑΕΠ έλλειμμα το 2008, οφείλεται στον αντίκτυπο της κρίσης στα δημόσια οικονομικά, παρά την έγκριση ενός περιοριστικού συμπληρωματικού προϋπολογισμού στις 16 Ιουνίου 2009 έπειτα από διαβούλευση με τους διεθνείς δανειστές, υπονοώντας μια προσπάθεια εξυγίανσης της τάξης του 4,4 % του ΑΕΠ, βασισμένη σχεδόν πλήρως στις δαπάνες. Τα φορολογικά έσοδα μειώθηκαν κατά ένα τέταρτο σε ονομαστικούς όρους σε σύγκριση με το 2008, παρά τις αυξήσεις του ΦΠΑ και του ειδικού φόρου κατανάλωσης στις αρχές του 2009. Σύμφωνα με το πρόγραμμα και τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της διεθνούς χρηματοδοτικής συνδρομής, η δημοσιονομική πολιτική αναμένεται να παραμείνει αυστηρά περιοριστική καθόλη την προγραμματική περίοδο, δεδομένης της απουσίας χώρου για δημοσιονομικούς ελιγμούς και της ανάγκης διόρθωσης των οικονομικών ανισορροπιών. Αυτή η θέση συμφωνεί με τη στρατηγική εξέδου που υποστηρίζει το Συμβούλιο για τη Λετονία, και στηρίζεται στη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος έως το 2012.
- (6) Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2010 τον οποίο ενέκρινε το Κοινοβούλιο την 1η Δεκεμβρίου 2009 συνεπάγεται περαιτέρω διακριτικές προσπάθειες εξυγίανσης της τάξεως άνω του 4,2 % του ΑΕΠ, όπως ορίζεται στο πλαίσιο της στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών και προσυπογράφεται στη σύσταση του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2009 για τη Λετονία. Η εξυγίανση κατανέμεται με δίκαια και ισομερή τρόπο μεταξύ δαπανών (2,0 % του ΑΕΠ) και εσόδων (2,2 % του ΑΕΠ). Η δημοσιονομική προσπάθεια από πλευράς εσόδων συνεπάγεται αναμενόμενη σημαντική αύξηση της αναλογίας εσόδων (+ 2,4 %

του ΑΕΠ· το σημαντικό φαινόμενο του κοινού παρανομαστή υπερκαλύπτεται σχεδόν άμεσα από την αντίστοιχη διάβρωση των φορολογικών βάσεων).

Ωστόσο, ο δείκτης των πρωτογενών δαπανών αναμένεται να μειωθεί κατά μόλις 0,2 % του ΑΕΠ, παρά την ουσιαστική προσπάθεια εξυγίανσης (συμπεριλαμβανομένου του αντίκτυπου μεταφοράς των μέτρων του Ιουνίου 2009), κυρίως λόγω του σημαντικού φαινομένου του κοινού παρανομαστή. Μεταξύ των μέτρων όσον αφορά τα έσοδα συγκαταλέγονται η αύξηση του φορολογικού συντελεστή εισοδήματος φυσικών προσώπων (+ 0,8 % του ΑΕΠ), διάφορες μεταρρυθμίσεις οι οποίες καθιστούν πιο ουδέτερα τα συστήματα φορολόγησης εισοδήματος φυσικών προσώπων και κοινωνικής συνεισφοράς (+ 0,8 % του ΑΕΠ), καθώς επίσης και η πρόσθετη φορολόγηση ακίνητης περιουσίας (+ 0,3 % του ΑΕΠ, συμπεριλαμβανομένης της προοδευτικής διεύρυνσης της φορολογικής βάσης σε ακίνητα που χρησιμοποιούνται ως κατοικίες), η προοδευτική φορολόγηση της χρήσης αυτοκινήτου (+ 0,2 % του ΑΕΠ) και η αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στη βενζίνη και τον καπνό. Από πλευράς δαπανών, ο κρατικός προϋπολογισμός του 2010 εισήγαγε σημαντικές περικοπές δαπανών, οι οποίες βασίζονταν σε μεγάλο βαθμό σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με μεσοπρόθεσμο αντίκτυπο, ιδίως η συγχώνευση/κατάργηση οργανισμών και οργάνων, υπό την ευθύνη των υπουργείων Γεωργίας, Πολιτισμού, Παιδείας και Άμυνας, ενώ εφαρμόστηκαν περαιτέρω περικοπές της τάξεως του 0,5 % του ΑΕΠ στις δαπάνες και τις επιδοτήσεις συντήρησης στον τομέα των μεταφορών. Οι επιπλέον περικοπές σε μισθούς για την τοπική αυτοδιοίκηση είχαν ως αποτέλεσμα εξοικονόμηση της τάξεως του 0,4 % του ΑΕΠ, ενώ οι περικοπές σε επιδόματα ασθένειας, ανεργίας, μητρότητας και πατρότητας πάνω από ένα συγκεκριμένο όριο είχαν ως αποτέλεσμα εξοικονόμηση της τάξεως του 0,2 % του ΑΕΠ. Δεν συντρέχει σημαντικός λόγος για τη λήψη έκτακτων μέτρων. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς των υπηρεσιών της Επιτροπής βάσει των πληροφοριών που εμπεριέχονται στο πρόγραμμα, το διαρθρωτικό ισοζύγιο (δηλαδή το κυκλικό προσαρμοσμένο ισοζύγιο μη λαμβανομένων υπόψη των έκτακτων και λοιπών μέτρων) αναμένεται να βελτιωθεί κατά ελάχιστα περισσότερο από 2 % (από - 7,6 % σε - 5,5 %), γεγονός το οποίο συνάδει με την ανάγκη άσκησης περιοριστικού δημοσιονομικού προσανατολισμού. Η βελτίωση είναι μικρότερη από το ύψος των μέτρων εξυγίανσης, δεδομένης της μηχανικής διάβρωσης των φορολογικών βάσεων και της αύξησης των δαπανών για τόκους κατά 1,1 % του ΑΕΠ.

- (7) Εκ πρώτης όψεως, η δημοσιονομική πορεία που παρουσιάζεται στο πρόγραμμα αντιστοιχεί σε εκείνη που συμφωνήθηκε στο πλαίσιο στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών, συγκεκριμένα περιορίζει τα ελλείμματα σε ποσοστά ύψους 6 % και 3 % του ΑΕΠ για τα έτη 2011 και 2012 και συμφωνεί με τη σύσταση του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2009 για διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος το αργότερο έως το 2012.

Οι εν λόγω δημοσιονομικοί στόχοι απαιτούν πρόσθετα μέτρα εξυγίανσης, όπως προτείνεται από το Συμβούλιο και σύμφωνα με το συμπληρωματικό μνημόνιο συμφωνίας του Φεβρουαρίου 2010. Σύμφωνα με τους εκ νέου υπολογισμούς των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με το διαρθρωτικό ισοζύγιο οι οποίοι βασίζονται στις πληροφορίες που παρέχονται στο πρόγραμμα σύμφωνα με την από κοινού συμφωνηθείσα μεθοδολογία, το επικαιροποιημένο πρόγραμμα σύγκλισης δεν επιτυγχάνει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο (ΜΔΣ) του

⁽¹⁾ Η αξιολόγηση λαμβάνει ιδίως υπόψη τις φθινοπωρινές προβλέψεις των υπηρεσιών της Επιτροπής του 2009, αλλά και άλλες πληροφορίες που έγιναν διαθέσιμες έκτοτε.

διαρθρωτικού ελλείμματος της τάξεως του 1 % του ΑΕΠ εντός της προγραμματικής περιόδου ⁽¹⁾. Με δεδομένες τις πλέον πρόσφατες προβλέψεις και το επίπεδο του χρέους, ο ΜΔΣ αντικατοπτρίζει τους στόχους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Σύμφωνα με το διαρθρωτικό ισοζύγιο όπως υπολογίστηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, η αντίστοιχη δημοσιονομική προσπάθεια αντιστοιχεί σε ποσοστό ύψους 3,75 % για περίοδο δύο ετών, με κάποιο βαθμό προκαταβολικής επιβάρυνσης το 2011. Το σενάριο για τα έτη 2011 και 2012 υποστηρίζεται ήδη από διάφορα μέτρα τόσο για την πλευρά των δαπανών όσο και για την πλευρά των εσόδων, τα οποία σχεδίασαν οι λετονικές αρχές και για τα οποία έχουν δεσμευτεί στο πλαίσιο της στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών. Από την πλευρά των δαπανών, οι λετονικές αρχές σκοπεύουν κυρίως να προβούν στην ευρεία επανεξέταση του συστήματος παροχής επιδομάτων κοινωνικής ασφάλισης και του συνταξιοδοτικού συστήματος, ενώ θέτουν ως στόχο τη διατήρηση της μελλοντικής διατηρησιμότητας και επάρκειας των τριών πυλώνων του συνταξιοδοτικού συστήματος.

- (8) Μελλοντικά, οι εξελίξεις ενδέχεται να αποδειχθούν χειρότερες από ό,τι προβλέπεται στο πρόγραμμα, δεδομένου του μεγέθους της υπολειπόμενης περιόδου προσαρμογής στο πλαίσιο της ύφεσης της οικονομικής δραστηριότητας, αβεβαιότητα σχετικά με τις μελλοντικές τάσεις των εσόδων και των μέτρων που θα στηρίξουν την εξυγίανση και ένα πεδίο μεταρρυθμίσεων που πρέπει επίσης να ληφθεί προκειμένου να υποστηρίξει μια διατηρήσιμη ανάκαμψη. Όπως αναγνωρίζεται και στο πρόγραμμα, η εξασφάλιση της σταθερότητας του δημοσιονομικού τομέα αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την οικονομική ανάκαμψη. Όσον αφορά τους πολιτικούς κινδύνους και τους κινδύνους εφαρμογής, το εύρος των δημοσιονομικών δράσεων που πρέπει να ληφθούν ενδέχεται να εκθέσει την κυβέρνηση σε νομικές αμφισβητήσεις ενώ, εν όψει των επερχόμενων εκλογών και δεδομένου του σημαντικού βαθμού εξυγίανσης που έχει επιτευχθεί έως σήμερα, ενδέχεται να αποδειχτεί δύσκολη η εξεύρεση επιπρόσθετων μέτρων για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος για τα έτη 2011 και 2012, πέραν των εκτενών μέτρων που έχουν ήδη εγκριθεί.

Από την άλλη πλευρά, οι λετονικές αρχές έχουν πολύ ισχυρά κίνητρα να συμμορφωθούν προς τις δεσμευτικές υποχρεώσεις που ανέλαβαν βάσει των συμφωνιών στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών. Επιπλέον, η εξυγίανση που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα αποτελεί πειστική απόδειξη ότι οι λετονικές αρχές μπορούν να εφαρμόσουν σε ικανοποιητικό βαθμό πολύ μεγάλες προσπάθειες εξυγίανσης. Επομένως, οι κίνδυνοι όσον αφορά τις δημοσιονομικές προβλέψεις και το μακροοικονομικό σενάριο φαίνεται να είναι αρκετά εξισορροπημένοι καθόλη την προγραμματική περίοδο.

- (9) Το ακαθάριστο δημόσιο χρέος υπολογίζεται σε 34,8 % του ΑΕΠ το 2009, έναντι 19,5 % του προηγούμενου έτους. Η αναλογία του χρέους αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά κατά 22 π.μ. κατά την προγραμματική περίοδο, λόγω σημαντικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων αλλά και μιας σημαντικής θετικής προσαρμογής αποδεμάτων-ροών της τάξεως του 8 % του ΑΕΠ το 2010, καθώς οι εκταμιεύσεις ύψους 15 % του ΑΕΠ από διάφορους διεθνείς δανειστές αναμένεται να υπερκαλύ-

ψουν τις αυστηρές δημοσιονομικές ανάγκες. Ωστόσο, το τελικό κόστος των μέτρων στήριξης του τραπεζικού τομέα αποτελεί κίνδυνο για τα έτη 2011 και 2012. Συνεπώς, υπάρχουν κίνδυνοι που περιβάλλουν τις προβλέψεις του προγράμματος, καθώς η αναλογία του χρέους για το 2011 φαίνεται να κορυφώνεται ελαφρώς κάτω από το 60 % του ΑΕΠ. Η πρόβλεψη για το τελευταίο έτος του προγράμματος το 2012 είναι της τάξεως του 56,8 % του ΑΕΠ. Ενώ η αναλογία του χρέους αναμένεται να παραμείνει κάτω από την τιμή αναφοράς της Συνθήκης καθόλη την προγραμματική περίοδο, έως το 2011 εμφανίζει ραγδαία αυξητική τάση.

- (10) Από τις μεσοπρόθεσμες προβλέψεις ως προς το χρέος, που λαμβάνουν ως βάση την υπόθεση ότι οι ρυθμοί αύξησης του ΑΕΠ θα επιστρέψουν μόνον βαθμιαία στις τιμές που προβλέπονταν πριν από την κρίση και ότι οι δείκτες φορολογικών εσόδων θα επανέλθουν σε προ της κρίσης επίπεδα, προκύπτει ότι η δημοσιονομική στρατηγική του προγράμματος, εκ πρώτης όψεως, σχεδόν θα σταθεροποιήσει τον δείκτη χρέους προς το ΑΕΠ έως το 2020.
- (11) Ο μακροπρόθεσμος δημοσιονομικός αντίκτυπος της δημογραφικής γήρανσης είναι σαφώς χαμηλότερος από τον μέσο όρο της ΕΕ λόγω των μεταρρυθμίσεων στον τομέα των συντάξεων, που έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή. Ωστόσο, η δημοσιονομική κατάσταση του 2009, όπως εκτιμάται στο πρόγραμμα, επιτείνει τις δημοσιονομικές επιπτώσεις της δημογραφικής γήρανσης στο κενό διατηρησιμότητας.

Η μείωση πρωτογενών ελλειμμάτων μεσοπρόθεσμα, όπως προβλέπεται στο πρόγραμμα, αναμένεται να συμβάλει στη μείωση των κινδύνων που περιβάλλουν τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, οι οποίοι στην έκθεση της Επιτροπής του 2009 για τη διατηρησιμότητα (Sustainability Report) ⁽²⁾ αξιολογήθηκαν ως υψηλοί.

- (12) Η δημοσιονομική πολιτική ενισχυτική των κυκλικών τάσεων, η οποία εφαρμόστηκε κατά τα έτη πριν από την έλευση της κρίσης απαιτεί ριζική ενίσχυση του δημοσιονομικού πλαισίου και του συστήματος διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών. Έχει ήδη παρατηρηθεί πρόοδος, και προγραμματίζονται περισσότερες πρωτοβουλίες. Η ανάγκη απομάκρυνσης άσκοπων δυσκαμψιών του προϋπολογισμού για τη βελτίωση της ελαστικότητας των δαπανών προτάθηκε στον κανονισμό του Συμβουλίου Υπουργών της 3ης Νοεμβρίου 2009, δίνοντας στον υπουργό Οικονομικών τη δυνατότητα ανακατανομής των πιστώσεων για έναν φορέα του προϋπολογισμού μεταξύ προγραμμάτων, υποπρογραμμάτων και κατηγοριών οικονομικών δαπανών. Η παρακολούθηση των δαπανών που συνδέονται με τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ ενισχύθηκε από τις αλλαγές στη νομοθεσία για τον κρατικό προϋπολογισμό, που πραγματοποιήθηκαν με τον προϋπολογισμό του 2010. Στα επόμενα στάδια, το υπουργείο Οικονομικών δεσμεύεται να αναπτύξει και να υποβάλει ένα σχέδιο νόμου δημοσιονομικής πειθαρχίας, σε

⁽¹⁾ Ενώ στο ίδιο το πρόγραμμα παρουσιάζεται μείωση του διαρθρωτικού ελλείμματος κατά 0,5% του ΑΕΠ για το 2012, σύμφωνα με τους εκ νέου υπολογισμούς των υπηρεσιών της Επιτροπής το διαρθρωτικό έλλειμμα αγγίζει το 1,8 % του ΑΕΠ.

⁽²⁾ Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 10ης Νοεμβρίου 2009 σχετικά με τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών «το Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να εστιάσουν την προσοχή τους σε στρατηγικές με γνώμονα τη βιωσιμότητα στα προσεχή προγράμματά τους σταθερότητας και σύγκλισης» και περαιτέρω «καλεί την Επιτροπή, από κοινού με την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής και την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, να αναπτύξουν περαιτέρω μεθοδολογίες για την εκτίμηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών εγκρίσας για την επόμενη έκθεση για τη βιωσιμότητα», που προβλέπεται για το 2012.

συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς, προκειμένου να εξασφαλίσει αντικυκλική δημοσιονομική πειθαρχία σε όλα τα επίπεδα δημόσιας διοίκησης. Ορισμένες εκτενείς αναθεωρήσεις ενδέχεται να βελτιώσουν τη διαδικασία ιεράρχησης και λήψης αποφάσεων πριν από την κατάρτιση των επόμενων προϋπολογισμών: σχεδιάζεται ανάλυση για το σύνολο των υπηρεσιών που παρέχουν οι δημόσιοι φορείς, με στόχο να αξιολογηθεί κατά πόσον υπάρχει λόγος συνέχισης της λειτουργίας τους, της αναστολής τους ή της ανάθεσής τους στον ιδιωτικό τομέα, ενώ αναμένεται να πραγματοποιηθεί αναθεώρηση όλων των δημόσιων επιχειρήσεων, με στόχο την ενδεχόμενη αναδιάρθρωσή τους. Για τη στήριξη της δημοσιονομικής εξυγίανσης, απαιτείται επίσης η εφαρμογή αποτελεσματικών διαδικασιών επιβολής κυρώσεων για κατάχρηση κρατικών κεφαλαίων από μεμονωμένα πρόσωπα, η βελτίωση της διαδικασίας συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων της γενικής κυβέρνησης και η ενίσχυση της παρακολούθησης εκκρεμών και προγραμματιζόμενων υποχρεώσεων.

- (13) Η ποιότητα των δημόσιων οικονομικών ενδέχεται να ωφεληθεί από τις ουσιαστικές αλλαγές που επηρεάζουν τη διάρθρωση των εσόδων, καθώς επίσης και από το αυξημένο ενδιαφέρον για την επιβολή ενός πιο αποτελεσματικού και δίκαιου συστήματος φορολόγησης του πλούτου. Ωστόσο, η φορολογική επιβάρυνση της εργασίας θα παραμείνει σε υψηλά επίπεδα, έπειτα από την αύξηση του φορολογικού συντελεστή εισοδήματος φυσικών προσώπων. Μια συνεπής μακροπρόθεσμη φορολογική στρατηγική θα συνέβαλε στη βελτιστοποίηση του αντίκτυπου της φορολογικής δομής στην ανάπτυξη. Ο σχεδιασμός των κατάλληλων διοικητικών και νομικών μηχανισμών για την αντιμετώπιση της παραοικονομίας είναι επίσης απαραίτητος για τη διασφάλιση της επιτυχίας της τρέχουσας δημοσιονομικής εξυγίανσης. Η συρρίκνωση των πόρων λόγω της ανάγκης εξυγίανσης είχε ως αποτέλεσμα τη λήψη σημαντικών μέτρων ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των δημοσίων δαπανών. Η ενίσχυση των ικανοτήτων της κρατικής υπηρεσίας απασχόλησης θα μπορούσε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των μέτρων ενεργοποίησης της αγοράς εργασίας. Γενικότερα, η έγκαιρη και καλά στοχοθετημένη χρήση της χρηματοδότησης που συνδέεται με τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ ενδέχεται να συμβάλει στην άμβλυση του αντίκτυπου της οικονομικής κρίσης. Η νομοθεσία που ρυθμίζει τις αμοιβές των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων των κυβερνητικών οργάνων κεντρικής και τοπικής διοίκησης, που εγκρίθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2009, προβαίνει στη συγχώνευση όλων των κανονισμών για τους υπαλλήλους του δημόσιου τομέα και δημιουργεί πρόσθετα κίνητρα για αυτούς, ενισχύοντας τη διαφάνεια του συστήματος αμοιβής, ενώ παράλληλα, όσον αφορά τις αρμόδιες για τον προϋπολογισμό αρχές στα διάφορα επίπεδα της διοίκησης, ενισχύει τον έλεγχο των δαπανών και στηρίζει τη διαδικασία εξυγίανσης.
- (14) Η Λετονία επλήγη σημαντικά από την κρίση και χρειάστηκε να καταφύγει σε διεθνή χρηματοδοτική συνδρομή. Παρ' όλο που υπάρχουν θετικές ενδείξεις ότι οι δείκτες ανταγωνιστικότητας έχουν αρχίσει να βελτιώνονται, η αδυναμία της αγοράς εργασίας, η χρηματοοικονομική απομόχλευση και η ανάγκη για δημοσιονομική εξυγίανση θα λειτουργήσουν ανασταλτικά για την οικονομική ανάκαμψη. Οι πιέσεις της χρηματοπιστωτικής αγοράς έχουν υποχωρήσει σημαντικά από το καλοκαίρι του 2009, ωστόσο η κατάσταση εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις περαιτέρω δράσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων. Η επιτήρηση του χρηματοπιστωτικού τομέα ενισχύθηκε, συμπεριλαμβανομένης και της καλύτερης συνεργασίας με τους εξωτερικούς εποπτικούς φορείς, και ληφθηκαν μέτρα για τη διασφάλιση επαρκούς κεφαλαιοποι-

ησης στο τραπεζικό σύστημα. Η Λετονία έλαβε τολμηρά μέτρα προκειμένου να αντιμετωπίσει την επιδείνωση των δημοσίων οικονομικών της.

Η επίτευξη διατηρήσιμης βελτίωσης των δημόσιων οικονομικών με την παράλληλη διασφάλιση δίκαιης κατανομής των βαρών και στήριξης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μπορεί να υποστηριχθεί από μια περαιτέρω ενίσχυση του τρόπου απορρόφησης και διαχείρισης των κονδυλίων από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, από την εστίαση στις δράσεις που στηρίζουν τις άμεσες ξένες επενδύσεις και τις προσοδοφόρες εξαγωγικές επιχειρήσεις, από τη σχετική εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και από σαφείς προτεραιότητες όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και την πολιτική Ε&Α.

- (15) Συνολικά, το 2010, η δημοσιονομική στρατηγική του προγράμματος είναι συνεπής προς τις συστάσεις του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 7 της ΣΕΚ και των στόχων του ελλείμματος που ορίζονται στο πλαίσιο στήριξης του ισοζυγίου πληρωμών. Από το 2011 και έπειτα, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους, η δημοσιονομική στρατηγική φαίνεται να είναι συνεπής σε μεγάλο βαθμό με τους στόχους για το έλλειμμα που ορίζονται σε αμφότερα τα πλαίσια και να αντικατοπτρίζει τις φιλοδοξίες των αρχών να συμμορφωθεί η χώρα με τα κριτήρια του Μάαστριχτ έως το 2012 και να ενταχθεί στη ζώνη του ευρώ έως το 2014. Η δημοσιονομική πολιτική μοιάζει πλέον ικανή να διασφαλίσει την ομαλή συμμετοχή στον ΜΣΙ ΙΙ, καθώς ανταποκρίνεται στις προκλήσεις που θέτει η ισχυρή ύφεση μέσω της φιλόδοξης διόρθωσης του σημαντικού διαρθρωτικού ελλείμματος που υφίσταται επί του παρόντος. Ωστόσο, η μέση ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου περίπου κατά 2 % του ΑΕΠ είναι μικρότερη από μια μέση ετήσια δημοσιονομική προσπάθεια τουλάχιστον του 2,75 % για την περίοδο 2010-2012, η οποία προτάθηκε από το Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2009, δεδομένης κυρίως της αύξησης των δαπανών για τόκους κατά περίπου 2 % του ΑΕΠ και της μηχανικής διάβρωσης των φορολογικών βάσεων στις αρχές της περιόδου. Ωστόσο, τα κυκλικά προσαρμοσμένα και διαρθρωτικά ισοζύγια πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή, λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές αβεβαιότητες σχετικά με τις εκτιμήσεις της δυναμικής ανάπτυξης και του κενού παραγωγής για τη Λετονία καθώς και το εξαιρετικά ευμετάβλητο οικονομικό περιβάλλον από το 2008 και εξής το οποίο ενδέχεται να οδηγήσει σε συνήθεις ελαστικότητες, χωρίς να μπορεί να αντιμετωπίσει επαρκώς τον αντίκτυπο που είχε στον προϋπολογισμό η κατακόρυφη οικονομική ύφεση που βίωσε η Λετονία. Συνολικά, έχοντας υπόψη τους ισορροπημένους κινδύνους και λαμβάνοντας υπόψη το εύρος των διακριτικών μέτρων που έχουν ήδη ληφθεί ή προταθεί, η διακριτική ευχέρεια ως προς τη δημοσιονομική προσπάθεια, όπως παρουσιάζεται στο πρόγραμμα, φαίνεται ότι είναι συνεπής με τις συστάσεις του Συμβουλίου τον Ιούλιο.

Ωστόσο, δεδομένου του όγκου δράσεων δημοσιονομικής προσαρμογής που απομένει να ληφθούν και δεν υποστηρίζονται ακόμη από πλήρως καθορισμένα μέτρα, υπάρχει κίνδυνος τα δημοσιονομικά αποτελέσματα να είναι χειρότερα από τα αναμενόμενα, παρ' ότι αυτός ο κίνδυνος αντισταθμίζεται από τις δεσμευτικές υποσχέσεις που δόθηκαν κατά τη σύναψη συμφωνιών διεθνούς χρηματοδοτικής συνδρομής και από τον έως σήμερα απολογισμό των αρχών όσον αφορά την τήρησή τους. Το γεγονός αυτό ενισχύει την ανάγκη των λετονικών αρχών για βελτίωση του δημοσιονομικού πλαισίου και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, όπως είχε προγραμματιστεί κατά τη διάρκεια του 2010.

(16) Όσον αφορά τις απαιτήσεις περί πληροφοριακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στον κώδικα δεοντολογίας για τα προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης, το πρόγραμμα παρέχει όλα τα υποχρεωτικά και τα περισσότερα προαιρετικά στοιχεία. Στις συστάσεις του βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 7 της ΣΕΚ της 7ης Ιουλίου 2009 με στόχο την εξάλειψη του υπερβολικού ελλείμματος, το Συμβούλιο κάλεσε επίσης τις λετονικές αρχές να αναφέρουν την πρόοδο που συντελέστηκε στην εφαρμογή των συστάσεων του Συμβουλίου σε χωριστό κεφάλαιο των επικαιροποιήσεων των προγραμμάτων σύγκλισης. Η λετονικές αρχές συμμορφώθηκαν πλήρως με την εν λόγω σύσταση.

Το συνολικό συμπέρασμα είναι ότι η Λετονία επιχειρεί μια σημαντική δημοσιονομική εξυγίανση και οικονομική προσαρμογή οι οποίες συνάδουν με τις συστάσεις του Συμβουλίου, και στηρίζονται με την έγκριση του προϋπολογισμού για το 2010, ο οποίος βασίζεται σε μέτρα υψηλής ποιότητας, ευρείες μεταρρυθμίσεις του δημόσιου τομέα, βελτιωμένο σύστημα απορρόφησης των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, στοχευμένες πολιτικές για την αγορά εργασίας και δράσεις για την ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα. Μελλοντικά αναμένονται κίνδυνοι που αναφέρονται στο μέγεθος της υπολειπόμενης περιόδου προσαρμογής στο πλαίσιο της ύφεσης της οικονομικής δραστηριότητας, αβεβαιότητα σχετικά με τις μελλοντικές τάσεις των εσόδων και των μέτρων που θα στηρίξουν την εξυγίανση και ένα πεδίο μεταρρυθμίσεων που πρέπει επίσης να ληφθεί προκειμένου να υποστηρίξει μια διατηρήσιμη ανάκαμψη. Περαιτέρω βελτιώσεις του δημοσιονομικού πλαισίου θα μπορούσαν να διευκολύνουν τον προσδιορισμό και την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων, περιορίζοντας τον κίνδυνο χειροτέρευσης του δημοσιονομικού αποτελέσματος πέραν του αναμενόμενου.

Με βάση την ανωτέρω ανάλυση και λαμβανομένης υπόψη της σύστασης που διατυπώθηκε κατ'εφαρμογή του άρθρου 104 παράγραφος 7 της ΣΕΚ, καθώς επίσης με γνώμονα την ανάγκη να δια-

σφαλισθεί διατηρήσιμη σύγκλιση και η ομαλή συμμετοχή της χώρας στον ΜΣΙ ΙΙ, η Λετονία καλείται:

- i) να εφαρμόσει πλήρως τον προϋπολογισμό για το 2010 όπως αυτός εγκρίθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2009· να εκπονήσει φάσμα δημοσιονομικών επιλογών οι οποίες αποφέρουν εξοικονόμηση ή πρόσθετα έσοδα που επιτρέπουν την έγκριση προϋπολογισμού 2011 ο οποίος συνάδει με τις ανάγκες εξυγίανσης· να εγκρίνει προϋπολογισμό 2012 επίσης συνεπή με τη στοχευόμενη δημοσιονομική πορεία, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 104 παράγραφος 7·
- ii) να διενεργήσει την αναγκαία ενδελεχή και προσανατολισμένη στο μέλλον ανάλυση για μια ευρεία μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικών παροχών με στόχο την εφαρμογή αυτών των μεταρρυθμίσεων εντός του 2011 σε συνδυασμό με τη λήψη πρόσθετων μέτρων από πλευράς εσόδων·
- iii) να βελτιώσει τη δημοσιονομική διακυβέρνηση και διαφάνεια, εγκρίνοντας μεταξύ άλλων σχέδιο νόμου για τη δημοσιονομική πειθαρχία, ενισχύοντας τη δεσμευτική φύση του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου και εφαρμόζοντας αποτελεσματικές διαδικασίες επιβολής κυρώσεων σε μεμονωμένα άτομα για κατάχρηση δημοσίων χρημάτων· να ενισχύσει τους μηχανισμούς ελέγχου, συντονισμού και επιβολής κυρώσεων με στόχο την αντιμετώπιση της παραοικονομίας·
- iv) να τονώσει την οικονομική ανάπτυξη μεταπορίζοντας το βάρος στον τομέα των εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών και βελτιώνοντας την παραγωγικότητα, διασφαλίζοντας επίσης ότι τα διαθέσιμα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ φτάνουν στην πραγματική οικονομία και προχωρώντας στην έγκαιρη αναδιάρθρωση των κρατικών τραπεζών, στο πλαίσιο μιας μεσοπρόθεσμης στρατηγικής.

Σύγκριση βασικών μακροοικονομικών και δημοσιονομικών προβολών

		2008	2009	2010	2011	2012
Πραγματικό ΑΕΠ (μεταβολή %)	ΠΣ Ιαν. 2010	- 4,6	- 18,0	- 4,0	2,0	3,8
	COM Νοεμ. 2009	- 4,6	- 18,0	- 4,0	2,0	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	- 2,0	- 5,0	- 3,0	1,5	μ.δ.σ.
Πληθωρισμός ΕνΔΤΚ (%)	ΠΣ Ιαν. 2010	15,4	3,5	- 3,7	- 2,8	0,0
	COM Νοεμ. 2009	15,3	3,5	- 3,7	- 1,2	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	15,4	5,9	2,2	1,3	μ.δ.σ.
Κενό παραγωγής ⁽¹⁾ (% του δυνητικού ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	9,5	- 8,8	- 10,7	- 7,8	- 3,8
	COM Νοεμ. 2009 ⁽²⁾	9,2	- 9,1	- 10,7	- 7,0	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	5,9	- 1,6	- 5,7	- 5,3	μ.δ.σ.
Καθαρός δανεισμός έναντι της αλλοδαπής (% του ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	- 10,8	8,2	10,7	10,4	8,0
	COM Νοεμ. 2009	- 11,5	8,9	8,0	6,1	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	- 13,4	- 5,4	- 2,6	- 2,3	μ.δ.σ.
Έσοδα γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	34,7	33,8	36,2	38,6	39,4
	COM Νοεμ. 2009	34,6	34,9	33,4	32,9	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	35,1	32,5	35,0	37,7	μ.δ.σ.

		2008	2009	2010	2011	2012
Δαπάνες γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	38,8	43,8	44,7	44,6	42,4
	COM Νοεμ. 2009	38,8	43,8	45,7	45,1	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	38,6	37,7	39,9	40,7	μ.δ.σ.
Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	- 4,1	- 10,0	- 8,5	- 6,0	- 2,9
	COM Νοεμ. 2009	- 4,1	- 9,0	- 12,3	- 12,2	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	- 3,5	- 5,3	- 4,9	- 2,9	μ.δ.σ.
Πρωτογενές ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	- 3,4	- 8,7	- 6,1	- 2,7	0,3
	COM Νοεμ. 2009	- 3,4	- 7,6	- 9,9	- 8,3	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	- 2,9	- 3,7	- 3,5	- 1,4	μ.δ.σ.
Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο ⁽¹⁾ (% του ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	- 6,7	- 7,6	- 5,5	- 3,9	- 1,8
	COM Νοεμ. 2009	- 6,7	- 6,4	- 9,3	- 10,2	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	- 5,1	- 4,9	- 3,3	- 1,4	μ.δ.σ.
Διαρθρωτικό ισοζύγιο ⁽²⁾ (% του ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	- 6,7	- 7,6	- 5,5	- 3,9	- 1,8
	COM Νοεμ. 2009	- 6,7	- 7,0	- 10,2	- 10,2	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	- 5,1	- 4,9	- 3,3	- 1,4	μ.δ.σ.
Ακαθάριστο δημόσιο χρέος (% του ΑΕΠ)	ΠΣ Ιαν. 2010	19,5	34,8	55,1	59,1	56,8
	COM Νοεμ. 2009	19,5	33,2	48,6	60,4	μ.δ.σ.
	ΠΣ Ιαν. 2009	19,4	32,4	45,4	47,3	μ.δ.σ.

Σημειώσεις:

⁽¹⁾ Κενά παραγωγής και κυκλικά προσαρμοσμένα ισοζύγια σύμφωνα με τα προγράμματα, όπως υπολογίστηκαν εκ νέου από τις υπηρεσίες της Επιτροπής βάσει των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στα προγράμματα.

⁽²⁾ Βάσει εκτιμώμενης δυνητικής ανάπτυξης της τάξεως του 1,6 %, - 1,4 %, - 2,3 % και - 2,1 % αντίστοιχα την περίοδο 2008-2011.

⁽³⁾ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο πλην έκτακτων και λοιπών προσωρινών μέτρων.

Πηγή:

Πρόγραμμα σύγκλισης (ΠΣ), φθινοπωρινές προβλέψεις 2009 των υπηρεσιών της Επιτροπής (COM)- υπολογισμοί των υπηρεσιών της Επιτροπής.